

**Opinia do ustawy o państwowej kompensacie
przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych**

W dniu 7 lipca 2005 r. Sejm uchwalił ustawę o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych przestępstw umyślnych. Projekt ustawy został wniesiony pod obrady Sejmu z przedłożenia rządowego.

Uchwalenie ustawy stało się konieczne ze względu na przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. W dniu 29 kwietnia 2004 r. uchwalona została dyrektywa dotycząca kompensaty przysługującej ofiarom przestępstw. Nakłada ona na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek uwzględnienia, do dnia 1 stycznia 2006 r., w krajowych systemach prawnych, możliwości uzyskania kompensaty.

Kompensata państwowa ma charakter uzupełniający i ma za zadanie wyrównać te straty materialne ofiary, które w żaden inny sposób nie mogą być pokryte. Jej wypłata może nastąpić zatem wtedy, gdy sprawca przestępstwa oraz inne podmioty zobowiązane nie zadośćuczyniły cierpieniu lub nie pokryły szkody poniesionej przez ofiarę przestępstwa lub osobę mu najbliższą.

Ustawa określa zakres terytorialny i podmioty uprawnione, katalog kosztów podlegających kompensacji oraz maksymalną kwotę wypłacanego świadczenia.

Organami właściwymi do orzekania w sprawach o wypłatę kompensaty będą sądy rejonowe zwane w ustawie organami orzekającymi, stosującymi w prowadzonych postępowaniach przepisy ustawy – Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Uczestnikiem postępowania obok wnioskodawcy będzie prokurator, posiadający wiedzę w zakresie popełnienia przestępstwa będącego podstawą wniosku o kompensatę.

Ustawa określa wymogi formalne wniosku i nakłada na Ministra Sprawiedliwości obowiązek opracowania wzoru formularza wniosku.

Ustawa przewiduje również działanie prokuratorów okręgowych jako organów pomocniczych, służących radą, pomocą, informacją oraz udostępniających formularze

wniosku. Organ pomocniczy będzie też udzielał informacji na temat możliwości ubiegania się o kompensatę w innym państwie Unii Europejskiej, gdyby przestępstwo, będące podstawą wniosku miało miejsce za granicą.

W celu ułatwienia dochodzenia kompensaty w sprawach o charakterze międzynarodowym ustawa przewiduje system współpracy pomiędzy odpowiednimi organami krajowymi i zagranicznymi.

Ustawa będzie rodziła istotne skutki finansowe dla budżetu państwa wynikające z podsumowania kwot wypłacanych kompensat oraz kosztów związanych z potrzebą zwiększenia zatrudnienia w sądach rejonowych i prokuraturach okręgowych.

Propozycje poprawek:

- 1) w art. 2 w pkt 1 skreśla się wyrazy ", zwanej dalej "Kodeks karny";
- 2) w art. 2 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - "2) osoba najbliższa - małżonka lub osobę pozostającą z ofiarą we wspólnym pożyciu, wstępnego, zstępnego oraz osobę pozostającą w stosunku przysposobienia,
 - 3) osoba uprawniona - ofiarę lub osobę dla niej najbliższą, jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa, o którym mowa w pkt 1, osoba ta pozostawała na utrzymaniu ofiary, która poniosła śmierć na skutek przestępstwa;"
- 3) w art. 7 w ust. 1 skreśla się wyrazy ", zwanej dalej "Kodeks postępowania karnego";
- 4) w art. 9 w ust. 1 skreśla się pkt 5;
- 5) w art. 9 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Osoba najbliższa do wniosku o kompensatę dołącza również dokumenty potwierdzające fakt pozostawania na utrzymaniu ofiary w czasie popełnienia przestępstwa stanowiącego podstawę wniosku."
- 6) w art. 9 w ust. 5 na końcu dodaje się wyrazy "oraz uwzględniając konieczność uprzedzenia osoby uprawnionej o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia o niezyskaniu odszkodowania lub świadczenia z innych źródeł lub

tytułów, o których mowa w art. 5";

- 7) w art. 12 wyrazy "sąd rejonowy" zastępuje się wyrazami "organ orzekający";
- 8) w art. 13 w ust. 1 oraz w art. 16 pkt 2 wyrazy "Kodeksu postępowania karnego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego";
- 9) w art. 13 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
"4. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 2, nie zwróci kompensaty w terminie, Skarbowi Państwa przysługuje w stosunku do tej osoby roszczenie o zwrot kompensaty.";
- 10) w art. 14 wyrazy "Kodeksu karnego" zastępuje się wyrazami "ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny";
- 11) w tytule Rozdziału 3 oraz w art. 22 w ust. 2 wyrazy "w innych państwach członkowskich" zastępuje się wyrazami "innych państw członkowskich";
- 12) w art. 21 wyraz "postanowienia" zastępuje się wyrazem "orzeczenia";
- 13) w art. 22 w ust. 1 wyrazy "w innym państwie członkowskim" zastępuje się wyrazami "innego państwa członkowskiego".

Opracowała Beata Mandyliś